

НАПРЯМИ БЮДЖЕТНОЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ

Ю. В. Шулик, к.е.н., старший викладач
Національний університет «Острозька академія»

Для забезпечення розвитку держави крім програм реформ важливий вплив має виважена бюджетна стратегія, яка і дасть можливість реалізувати заплановані заходи. Тому бюджетна стратегія впливає на розвиток держави, її регіонів, галузей; на інвестиційну, соціальну, фінансову політики.

Зважаючи на економічне становище, кожна держава обирає власну бюджетну стратегію, зокрема, Канада концентрується на управлінні державним боргом, Великобританія — на скороченні фінансування органів місцевого самоврядування, Угорщина — на фіскальну консолідацію, стимулювання зайнятості, підвищення конкурентоспроможності, зміцнення потенціалу зростання економіки, Румунія — на підвищенні ефективності державного управління і сприянні бізнес-середовищу [4, с. 43-44], Європейський Союз на скороченні дефіциту країн - стратегія виходу з фінансової кризи (за 2009-2013 роки дефіцит скорочено в 2 рази; запроваджено санкції для країн, які перевищують показники бюджетної та боргової безпеки). До цих визначених цілей уряди визначають заходи, які забезпечують реалізацію бюджетної стратегії. В програмах вказані чіткі показники та термін дії.

В Україні немає окремого документу, який визначає бюджетну стратегію держави. Тому напрямки бюджетної стратегії можна виділити лише з програм розвитку та на основі стратегічних реформ.

Аналізуючи стратегічні програми за 2008-2014 роки (11 документів уряду та президентів), визначили, що основні стратегічні цілі як напрямки бюджетної стратегії за досліджувані роки не змінювались і визначали такі заходи: стабілізацію державних фінансів, запровадження середньострокового планування, застосування програмно-цільового методу бюджетування, забезпечення економічного зростання, зміни податкової політики для зростання доходів бюджету та зниження податкового навантаження, забезпечення

стабільного соціального захисту та сприятливих умов для бізнесу, модернізацію інфраструктури, інше.

Щодо програмно-цільового методу, то в Україні існує значна кількість бюджетних програм та спостерігається нецільове використання коштів на їх реалізацію. Так, у 2011 році існувало 921 програма. В порівнянні, у Франції проект бюджету включав 32 місії, що відповідають основним напрямам державної політики, 123 програми і приблизно 600 підпрограм [1, с. 65]. Отже, визначались як стратегічні напрямки, так і тактичні цілі. Досвід розвинених країн показує, що ефективно контролювати розподіл бюджетних коштів Міністерство фінансів може лише за наявності 10-20 головних розпорядників таких коштів [2]. Крім цього, в Україні немає ефективного моніторингу за ефективністю проведених програм.

Зважаючи на економічну ситуацію в Україні, визначаємо такі негативні фактори, які впливають на формування нової бюджетної стратегії: нестабільна політична та воєнна ситуація; стагнація економіки; скорочення експортно-імпортних операцій; зниження купівельної спроможності населення; значний рівень тіньової економіки; скорочення зайнятого населення; різке знецінення національної валюти; зростання соціальних виплат по втраті годувальника та у зв'язку з появою вимушених внутрішніх переселенців; зростання видатків на охорону здоров'я; значний дефіцит Пенсійного фонду України; погіршення рейтингу боргових паперів України.

Президент України та Уряд у 2014 році прийняли нові загальноукраїнські реформи, мета яких — європейські стандарти життя та гідне місце України в світі. Розроблена «Стратегія сталого розвитку «Україна–2020» [6] визначає понад 60 реформ та програм, які плануються для здійснення в Україні. Практично усі реформи впливають на державні фінанси. Так, реформою «Розвитку» є реформа фінансового контролю держави та стабілізації державного бюджету. Саме ця реформа визначає нову бюджетну стратегію. Програма дій Уряду на 2015-2018 роки [3] визначає основний напрям бюджетної стратегії уряду – зниження державних видатків.

Оцінюючи показники розвитку України, погоджуємось на загальну концепцію бюджетної стратегії уряду на короткостроковий період. Вважаємо, що визначені реформи варто розподілити в часі. Так, варто застосувати:

1) стратегію стабілізації: сприяти скороченню дефіциту бюджетів; забезпечити макроекономічну стабілізацію; знизити борговий тягар; здійснити оптимізацію управлінських видатків та видатків на проведення економічних реформ (1-2 роки).

2) стратегію економічного зростання: сформувати сприятливий бізнес-клімат та сприяти розвитку суб'єктів господарювання; збільшити зайнятість населення; підняти рівень доходів населення; підвищити ефективність використання державних інвестицій у реальному секторі економіки; забезпечити реалізацію енергетичної реформи, розвиток оптових сільськогосподарських ринків (від 3 року).

Це сприятиме стабілізації бізнес-клімату, покращенню інвестиційної привабливості, стабілізації соціальної сфери та зниженню тіньової економіки.

Список використаної літератури:

1. Азизова И.А. Бюджетирование, ориентированное на результат / И. А. Азизова // — Ташкент, 2010. – 144 с.
2. Молдован О. О. Аналітична записка. Щодо оптимізації процесів бюджетного прогнозування та планування в Україні [Електронний ресурс] / О. О. Молдован/ — Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1089/>.
3. Про Програму діяльності Кабінету Міністрів України: Постанова Верховної Ради України від 11.12.2014 № 26-VIII [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/26-viii>.
4. Рибак С. Бюджетна стратегія: українські реалії та зарубіжний досвід [Текст] / С. Рибак // Економіка України : політико-економічний журнал. —2011. —№ 8. —С. 40-45.
5. Стратегічний план діяльності Міністерства фінансів України на 2015 бюджетний рік та два бюджетних періоди, що настають за плановим (2016–2017 роки): Наказ Міністерства фінансів України 16 жовтня 2014 року № 1052 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/file/link/403777/file/plan.pdf>.
6. Указ Президента України «Стратегія сталого розвитку «Україна-2020» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/32046.html>.